

BLEK ELD OCH STULNA LÅGOR

”Blek eld” är titeln på höstens utställning i Lunds domkyrkas krypta med verk av Benjamin Andersson och Eric Length. Titeln i sig är en anspelning på och ett återsken från Shakespeares pjäs ”Timon av Aten” där vi finner raderna om hur månen stjäl sitt ljus från solen: ”En ärketjuv är månen/Han stjäl sin bleka flamma ifrån solen.”

Citatet understryker hur månen inte är en egen ljuskälla utan endast kan återkasta ljus från den stora källan solen. Förhållandet kan också sägas beskriva en existentiell erfarenhet. Att inte själv vara källan, att inte själv ha fullkomlig kännedom om allt, att vara hänvisad till det ofullkomliga, till återsken och spegling. ”Ännu ser vi som i en gåtfull spegelbild”.

Konstnären brottas med seendet, skärper blicken för att kunna tränga bakom reflex och skugga. Att återge något annat. Att se det fullkomliga i det ofullkomliga. Vägen går in i ljuset men också genom mörkret där ljuset mejslas fram eller ibland framträder just som frånvaro.

POLERNA MÖRKER och ljus blir tydliga i Andersson och Lengths verk i kryptan. Kryptan själv är ett rum där ljus, sten och skugga samspekar. Verken går i dialog med kryptan som rum. Ett fönster i öster ger motljus som silar genom träställningen som bär upp målningen. Det liknar förmiddagen av att befinna sig i en mörk lada en het sommardag där ljuset tränger in mellan de glesa bräderna.

Ovanför en av kryptans gravstenar

hänger en ljus målning på lakansväv. Målningen byggs upp av detaljer från andra målningar som fästs på duken och ger struktur. Solen ovanför en grav. Rummet bidrar till tolkning. En bild av Kristus är bilden av den uppgående solen. Det kom en tredje dag då grav och mörker besegrades.

LJUS OCH ELD symboliserar den gudomliga närvaron i flera religioner. I mystiska traditioner, inte minst inom östkyrkan, talas om det oskapade ljuset. Guds rike är det oskapade ljus som finns utanför tiden. Kristus beskrivs i den Nicenska trosbekännelsen som ljus av ljus. Är det överhuvudtaget möjligt att se in i detta ljus? När Mose talar med Gud på berget måste han täcka sitt ansikte när han talar till folket, så strålande har hans eget ansikte blivit av ljuset.

Vi är som månen som återkastar ljuset från den stora ljuskällan. Trots all ofullkomlighet är vi delaktiga i detta ljus. När vi återkastar ljuset mellan oss uppstår broar av hopp. Vi kan lysa upp mörkret för varandra. Att återspegla är också att ta emot och ge vidare.

LENA SJÖSTRAND, DOMKYRKO KAPLAN

TRAVEL LIGHT, ERIC LENGTH, 2020.

(JAG HAR REDAN LÄNGE GÅTT VID DIN SIDA) DU FÖDDES MED MIG, BENJAMIN ANDERSSON, 2020.

ERIC LENGTH

BENJAMIN ANDERSSON

Blek Eld

KONSTUTSTÄLLNING I LUNDS DOMKYRKAS KRYPTA 2020

EVIGA SYMBOLER KNYTER AN TILL HISTORIEN

Bland de gamla stenarna i kryptan möts två konstnärer som förenas i sitt intresse för mytologi och symboler. Eric Lengths måleri påminner ofta om olika typer av ljusfenomen, medan Benjamin Andersson använder mörker och svärta för att skapa sina motiv. Ljus och mörker – det mest fundamentala motsatsförhållandet i alla mytologier.

De suggestiva färgskiftningarna i Eric Lengths måleri åstadkoms med tusch och blekmedel, alternativt akryl och vatten. Metoden har arbetats fram under många års experimenterande och tillvägagångssättet är mycket noggrant – men det finns också ett mått av slump i processen när han ”framkallar” sina dukar. Ibland uppstår fotografiska effekter, som för tankarna till uppförstorade detaljer av gamla suddiga fotografier. Det skänker målningarna en skön vibration av nostalgi. En del dukar är explosiva och dramatiska, andra är mer återhållsamma. Men genomgående är att Length försöker fånga ögonblick av skönhet. Som i det stora måleriska colaget som hänger fritt i rummet. Ur en intensivt gul kaskad strömmar ljus i stiliserade och symmetriska strålar. Det kan vara ögonblicket då Gud yttrar orden ”Varde ljus”. Eller befruktningen av ägget, kanske sexuell extas. Eller det sista man ser innan döden träder in. Om man inverterar strålarna, kan man se dem som revor i himlen som blottar en annan verklighet.

Eric Length arbetar även med andra tem-

perament. Ta till exempel kylan och kuschligheten i ”Polar”. Pigmenten formerar sig som frost, i horisonten växer en landmassa hotfullt upp ur havet och i förgrunden syns ekon av spöklika gestalter.

BENJAMIN ANDERSSONS målningar, som ofta presenteras som beståndsdelar i installationer, tycks vara beslöjade. Ett svart flor ligger över dem – men lika mycket som det döljer något som kanske finns där bakom, bidrar det till att skapa en form – en skål, en sfär, en cirkel.

Just cirkeln är en av de mest ursprungliga symbolerna. Men ju enklare en symbol är, desto mer motsägelsefull och svårtolkad kan den vara. Cirkeln kan stå för det eviga, för kretsloppet, själen eller det gudomliga – men paradoxalt nog också för noll och intet. Siffran noll kan ju ses som en bild av tomhet. En rund kontur, och innanför: ingenting.

Tyget har också en stark symbolisk och mytologisk laddning. Vi lindas in i det när vi föds, och sveps i det efter döden. Draperiet delar av och gör skillnad – men släpper också in. Rämmandet av förlåten i templet

markerar ögonblicket då Jesus ger upp andan på korset.

Precis som Eric Length låter Benjamin Andersson ofta det oberäkneliga ha ett finger med i skapandeprocessen. Han börjar med att måla ett naturalistiskt motiv, till exempel ett landskap med ett moln eller en färgexplosion. Detta målas över med ett tunt lager järnoxidsvart, som ger en matt finish och gulaktiga eller roströda toner beroende på belysning. Sedan skapar han ett nytt motiv genom att omfördela svärtan, och frilägga och använda sig av färgerna från den underliggande målningen. Resultatet blir en bild i minst tre lager: det ursprungliga motivet, det svarta floret och själva formen som skulpterats fram. Det är inte alltid lätt att avgöra vad som är framför och bakom, var i bildrummet som målningens olika delar befinner sig.

UTSTÄLLNINGEN SKAPAR band bakåt i tiden genom rummets hisnande historia – kryptan togs i bruk år 1123. Danmark hade då varit kristet i blott 160 år. Påven hette Calixtus II och Vilhelm Erövrarens son Henrik I var kung över England.

Men banden bakåt i tiden uppstår också genom de båda konstnärernas val av teman och motiv. Ljus och mörker, eld, moln, luft och vatten. Handen och cirkeln. Det är former, symboler och fenomen som har följt människan genom hela hennes historia. De är grundläggande och eviga.

TOR BILLGREN, KONSTKRITIKER

OM KONSTNÄRERNA

► **BENJAMIN ANDERSSON** (f. 1988, Sundsvall, Sverige) tog sin konstnärliga masterexamen vid Umeå Konsthögskola 2015. Andersson arbetar främst med måleri och installation. Han kombinerar ett intuitivt processbaserat måleri som tar avstamp i materialmöjligheter, begränsningar och chanser, med ett relativt smalt referensspråk ofta kring det hemliga, heliga och gudomliga.

► **ERIC LENGTH** (f. 1980, Hindås, Sverige) tog sin konstnärliga masterexamen vid Konsthögskolan i Malmö 2011. Eric Length målar visioner av landskap och natur. Med olja, akryl eller tusch överför han minnets topografi till duken. I hans motiv finns element som bokstavligen är svåra att greppa: himmel, ljus, reflektioner, vatten, moln, dimma. De är ett flyktiga fenomen och intrycken av dem påminner oss om klyftan mellan det materiella och det immateriella. Måleriet blir en bro mellan dessa två världar.

FAKTA – UTSTÄLLNINGEN

- **BLEK ELD** visas i Domkyrkans kryptan 19 september–19 oktober.
- **UTSTÄLLNINGEN ÖPPNAS** med ett samtal mellan konstnärerna och domkyrkokaplan Lena Sjöstrand lördagen den 19 september 10.30 i anslutning till lördagskonserten. Med anledning av den pågående Coronapandemin kan endast 20 personer vistas i kryptan samtidigt.
- **ETT SAMTAL I UTSTÄLLNINGEN** ingår i Kultur nattens digitala program den 19 september. Samtalet finns även på [Youtube.com/lundsdomkyrka](https://www.youtube.com/lundsdomkyrka).